

*Makalenin Türü: Kitap İncelemesi / Book Review

*Geliş Tarihi / First Received: 16.06.2025

*Kabul Tarihi / Accepted: 20.06.2025

*Atıf Bilgisi: Ocak, Ö. (2025). "Emine Bilgehan Türk: Hikâyeler (Kırık Billûr'dan)". Hars Akademi, 8 (1), 87-89.

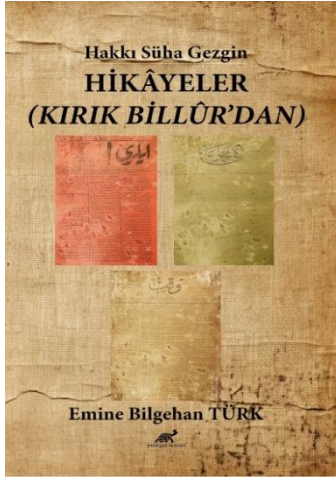
*Citation: Ocak, Ö. (2025). "Emine Bilgehan Türk: Stories (From Broken Billur)". Hars Akademi, 8 (1), 87-89.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15764899>

EMİNE BİLGEHAN TÜRK: HİKÂYELER (KIRIK BİLLÛR'DAN)

Özlem OCAK*

Emine Bilgehan, Türk, *Hikâyeler (Kırık Billûr'dan)*, Paradigma Akademi Yayınları, Çanakkale, 2024, 409 s. ISBN: 978-625-5972-67-5.

Yazın hayatına şiirle başlayan Hakkı Süha, birçok edebî türde yazılar kaleme almıştır. En kuvvetli yönü ise hikâyeciliğidir. Gazeteci kimliğiyle çeşitli dergilerde şiir ve yazıları yayımlanmıştır. "Seyyah" mahlasıyla tanınan yazar kaleme aldığı eserlerle yaşadığı dönemin izlerini bugüne taşımıştır. Bu çalışmada Hakkı Süha'nın eserlerinin daha anlaşılır kılınması ve tanıtılması hedeflenerek Emine Bilgehan Türk tarafından yazılmış olan *Hikâyeler (Kırık Billûr'dan)* adlı kitap incelenecektir.

Hakkı Süha, 1895'te Manastır'da doğmuştur. Babası Miralay Ali Rıza Bey, annesi Manastırlı Elmas Hanım'dır. Aile "Anahtarağasıoğulları" lakabıyla tanınır. İlk ve ortaöğrenimi Manastır, Berat ve Selânik'te tamamlar. Babasının Yemen'de şehit olması nedeniyle İstanbul'a amcasının yanına gider. Amcasının da vefat etmesi üzerine ailenin sorumluluğunu üstlenir. Sanatçının *Türk Yurdu*, *Genç Kalemler*, *Yeni Mecmua*, *Harp Mecmuası* gibi dönemin önde gelen dergilerinde şiir ve yazıları yayımlanır. Aynı zamanda Çanakkale Savaşı'nda cepheye giden genç şairler arasında da yerini almıştır. Gezgin, uzun yıllar *Vakit* gazetesinde köşe yazıları kaleme almış ve "Seyyah" imzasıyla tanınmıştır.

Çeşitli türlerde yazılar yayımlayan yazar hikâyeciliği ile ön plandadır. Sade, açık ve anlaşılır bir dilin destekçisi olmuş yazdığı hikâyelerde de bunu kanıtlamıştır. Hikâyelerinde deyim ve atasözlerini büyük bir ustalıkla kullanan Hakkı Süha, hikâye kahramanlarını İstanbul'da yaşayan tiplerden seçmiştir. Gezgin, edebiyat tarihinde Ömer Seyfettin çizgisinde bir yaklaşım sergiler.

Hakkı Süha kırk yılı aşkın bir süre İstanbul Erkek Lisesinde edebiyat öğretmenliği yapmış, Türk edebiyatının Sait Faik, Kenan Hulusi, Tarık Buğra ve Edip Cansever gibi önemli isimlerine yol gösterici olmuştur. Aynı zamanda neyzen olan müellif, Türk müziğinin önemli isimlerinin yetişmesinde ve geleneksel meşk usulünün yaşatılmasında önemli bir yere sahiptir. Hakkı Süha, 1912'den 1958'e kadar süren yazın hayatında; şiir, hikâye, edebî ve güncel konuları işleyen köşe yazıları kaleme almıştır. 1962'de akciğerlerinden rahatsızlanan sanatçı, Londra'da tedavi görmüş fakat 7 Kasım 1963'te vefat etmiştir.

Emine Bilgehan Türk, Hakkı Süha Gezgin'in "Hakkı Süha, Seyyah, Gezgin, HSG" imzalarıyla eski ve yeni harfli farklı dergi ve gazetelerde kalan hikâye ve diğer çalışmalarını bir araya getirerek kitaplaştırmıştır.

*Yüksek Lisans, Giresun Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Giresun. ozlemocak634@gmail.com / ORCID: 0009-0008-7313-4620.

Bu çalışmalar, *Aşk Arzuhalçisi* (2018), *Hakkı Süha Gezgin Hikâyeciliği* (2019) ve *Bir Bâbiâli Müdavimi Hakkı Süha Gezgin* (2019) adlarıyla yayımlanmıştır. Bu kitaplarda yer alan bilgileri tekrara düşmemek açısından *Hikâyeler (Kırık Billûr’dan)*’ da yer vermemiştir.

Emine Bilgehan Türk, yapmış olduğu bu çalışmayla Hakkı Süha’nın bilinmeyen yönlerini ortaya çıkarmıştır. Belki de şimdiye kadar var olduğu bilinmeyen birçok hikâyesini çeşitli dergilerden faydalanarak bir araya getirmiş ve günümüz harflerine aktarmıştır. İsmi pek bilinmeyen bir yazarı Türk edebiyatına kazandırması açısından oldukça önemlidir.

1924’ten sonra hikâyeler yazan Hakkı Süha Gezgin’in 21 Eylül 1920 ve 27 Haziran 1924 tarihleri arasında *İleri* gazetesinde hikâyeleri “Kırık Billûr” imzasıyla yayımlanır. Bu imzanın Hakkı Süha’ya ait olduğu ise şu ifadelerle karşımıza çıkar:

“1920-1924 yılları arasında *İleri* gazetesinde ‘Kırık Billûr’ imzasıyla yayımlanan yüze yakın hikâyenin de Hakkı Süha’ya ait olduğu kanısındayım. Zira yakın dostu Neyzen Tevfik, bu imzanın *İleri* gazetesinde görülmeye başlamasından yaklaşık dört ay sonra Hakkı Süha’ya ithâfen kaleme aldığı ‘Havale’ başlıklı şiirinde geçen

*Deli Neyzen al mansûru destine,
Terâneyle selam yolla dostuna.
Matbuâtın masasının üstüne,
Seyyah iken Kırık Billûr bıraktım*” (Akt. Türk 2024: 22)

mısralara dayandırıldığı belirtilir.

Eserin, “Hayatı” bölümünde ilk olarak yazarı tanıtmaya amacı güdülmüştür. Gezgin’in ailesi, eğitimi ve öğretmenliği ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Ömer Seyfettin ve Yusuf Ziya Ortaç gibi onu yakından tanıyan dostlarının ifadeleri dikkat çeker. Yazarın kadın ve kadın haklarına dair düşünceleri de göze çarpar. Yazdığı köşe yazılarında gelenekselci ve okuyan kadın tipini tasvir eder. *Hayalimdeki Kadın* yazısında geçen “Benim hayalimdeki kadın bilhassa iki şey bilmez: Riya ve hıyanet” (Türk 2024: 7) cümlesiyle bunu açıkça ifade eder.

Bu bölüm kendi içerisinde “Yazı Hayatı”, “Eserleri”, “Çanakkale Günleri”, “Ailesi Evi”, “Öğretmenliği” ve “Hikâyeciliği” başlıklarıyla isimlendirilmiştir.

“Yazı Hayatı” başlıklı bölümde yazın hayatına şiirle başlamasından fakat gazeteci kimliğinin ön planda oluşundan bahsedilir. Şiirlerini yayımladığı mecmua isimleri belirtilir. Köşe yazılarında kullanmış olduğu imzalara yine burada yer verilir. Gezgin’in anlatım şeklinin sade olmasıyla birlikte birçok türde eser vermesine rağmen roman yazmaması oldukça önemli bir unsurdur. “Eserleri” nde, müellifin yazmış olduğu kitaplara yer verilmiştir.

“Çanakkale Günleri”nde de Çanakkale Savaşı’nın hatıralarda kalması için Hakkı Süha’nın da içinde bulunduğu heyetten bahsedilir. Bölümde gazeteci, yazar ve şairlerden oluşan heyetin harp alanını ziyaret etmek için İstanbul’dan Çanakkale’ye gitmelerini konu edinir.

“Ailesi Evi” başlığında, Hakkı Süha’nın ailesine ve özel hayatına dair sınırlı birkaç bilgi vardır. Ailesine, çocukluğuna kısacası kendi yaşantısına dair birkaç cümleye yer verilerek kendi iç dünyasından söz eder.

Kitabın sonraki bölümü olan “Öğretmenliği”nde yazarın öğretmenlik yaptığı zamanlardan bir fotoğraf bulunur. İstanbul Erkek Lisesinde ders verdiği öğrenciler hocaları Gezgin’e dair anılarını anlatmış ve hocalarını anmışlardır.

“Hikâyeciliği” ismini taşıyan son bölümde ise dergilerde yayımlanan hikâyelerini kitaplaştırmasından söz eder. Yazar, kitaplarda ve mecmualarda kaç adet hikâye mevcut olduğunu tespitle bulunarak *Kırık Billûr*’un isminin anlamını açıklar.

“Kırık Billûr’dan” adlı ikinci ana bölümde ise Hakkı Süha Gezgin’in Kırık Billûr imzalı hikâyelerinin konularına yer verilmiştir. Bu hikâyeler kendi içinde dört alt başlığa ayrılır ve sırasıyla şu şekildedir: “Millî Mücadele Konulu Hikâyeler”, “Aile, Aşk, Aldatma Konulu Hikâyeler”, “Sosyal Meseleleri Ele Alan Hikâyeler”, “Ekonomik Bozukluğu Ele Alan Hikâyeler”. Başlıklar bu kısımda konu ve içerik açısından değerlendirilmiştir. “Millî Mücadele Konulu Hikâyeler” de Yunan işgali dikkat çeker. Halkın pes etmeyerek

savaşa katılması kurgulanmıştır. “Aile, Aşk, Aldatma Konulu Hikâyeler”de aile ilişkilerinden bahsedilir. Burada yine önemli rol oynayan kadın tipidir. Kadın eğitimi ve ahlaki tavrı açısından önemli bir yere sahiptir. “Sosyal Meseleleri Ele Alan Hikâyeler”de de toplum hayatını derinden etkileyen kurgulara yer verilmiştir. “Ekonomik Bozukluğu Ele Alan Hikâyeler”de ise memur maaşlarının yatmamasıyla ilgili eleştiriler yer tutar.

“Kırık Billûr Hikâyeleri” adlı üçüncü ana bölümde “İlyas Efendinin Krokisi”, “İhtira Beratı”, “İki Gece İki Hatıra”, “Ortaklar”, “Kel”, “Üvey Anne”, “Ömer Ağa”, “Sinema Şeridi”, “Sabiha’nın Misafiri”, “Yangın Yerinde”, “Katil Kız”, “Bir Salıncak Eğlencesi”, “Yörük Osman”, “Bir El Çantası”, “Karşılıklı”, “Lüzumlu Bir İntihar”, “Akıl Ermeyen İşler”, “Kıskançlık”, “Asâlı Hanım”, “Selamet Baba”, “Bayraklar”, “Tıpkı Tarihteki Gibi”, “Ceyhun’dan Annesine Mektup”, “İstanbul Tayyaresi”, “Parktaki Naaş”, “Bir Hata”, “Yarım Kalan İzdivaç”, “Malik Efendi”, “Denizde”, “Bir İnat Meselesi”, “İkinci Mektup”, “Boğazlar Meselesi”, “Fidan Ayşe”, “Akıncılar”, “Dümdârlar”, “Dördü de”, “Kadife Gül”, “Kopuk Recep”, “Sarım’ın Cinayeti”, “Köse”, “Sekize Sekiz”, “İşaret”, “Şaka”, “Bir Tecrübe”, “Fırtına”, “Ateş”, “İki Mektup”, “İntikam”, “Bir Muallim”, “Abdülrezzak Bey’den Abidin Efendi’ye”, “Çolak Ali”, “Cinayet mi İntihar mı?”, “Vehbi’nin Düşmanı”, “Baht Açan Dede”, “Banyo”, “Posta Kutusu”, “Bir Muvaffakiyet”, “İhtiyar Gül”, “Dayak”, “Görünmez Bela”, “Kumar”, “Meczip”, “Bir Zengin”, “Mehlika’nın Huysuzluğu”, “Adaleti İlahiye”, “Vazife” olmak üzere toplam altmış altı hikâye mevcuttur. Burada bahsedilen başlıkların tümünde verilen hikâyeler bugünkü harflere aktarılmıştır. Çalışmada “Hikâyelerin Materyal Unsurlarına Göre Şeması” tablo şeklinde çıkarılarak değerlendirme yapabilmek adına okura kolaylık sağlanmıştır.

“Diğer Metinler” başlıklı dördüncü ana bölüm ise şu başlıklardan oluşmaktadır: “Keçi”, “Himaye-i Mekâtib Encümenleri ve Maarif Müdüriyeti”, “İptidailer, Hoca Efendiler, Kitaplar”, “Nedim’in Sa’dâbâd’ı”, “İzmir’i Yakanlar Hâlâ Oradadır”, İzmir’de Fikir ve İrfan”. Bu isimleri taşıyan başlıklarda da yine aktarılan hikâyelere yer verilmiştir.

“Kırık Billûr Şiirleri” adlı beşinci ana bölüm ise beş farklı alt başlığa ayrılmıştır: “Aydın”, “Türk İllerinde”, “Anadolu’nun Çocuğu”, “Gök Bayrak”, “Bir Manzara” başlıklarıyla şiirlere yer verilmiştir. Hakkı Süha Gezgini; gazeteci, musikişinas, öğretmen, şair ve yazar kimlikleriyle ayrı ayrı değerlendirilmeye tabi tutulabilecek çok yönlü bir aydındır. Arkadaşları, yakın çevresi ve öğrencileri tarafından hatırı sayılır bir kişi olması göze çarpar. Kitabın sonuç kısmında ise sanatçının hayatına ve hikâyeciliğine dair genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Yazıdıkları dönem ve yazarının tanığı olduğu günler itibarıyla Millî Mücadele ve o günlerde yaşanan olaylar Hakkı Süha’nın hikâyelerinde önemli bir yere sahiptir. Bir öğretmen ve çalışkan bir gazeteci olan yazarın gözlemleri; kadın, sosyal meseleler, eğitim, ekonomi gibi konular etrafında olay hikâyesi olarak çalışmalarına yansımıştır. Dergi sayfalarında kalan bu eserlerin bugünün okuruna kazandırılması Türk hikâyeciliği açısından önemlidir. Emine Bilgehan Türk’ün bu çalışmayı yapmasıyla birlikte Türk edebiyatına özgün nitelikte bir eser koyması oldukça değerlidir. Hikâyelerin bir araya getirilerek günümüz harflerine aktarılması da gelecek nesillerin okuması açısından kolaylık sağlayacaktır.

Kaynakça

- Türk, Emine Bilgehan (2018). *Aşk Arzuhalçisi: Hikâyeler*. İstanbul: Arı Sanat Yayınları.
- Türk, Emine Bilgehan (2019). *Bir Bâbîâli Müdavimi Hakkı Süha Gezgini*. İstanbul: Arı Sanat Yayınları.
- Türk, Emine Bilgehan (2019). *Hakkı Süha Gezgini Hikâyeciliği*. İstanbul: Arı Sanat Yayınları.
- Türk, Emine Bilgehan (2024). *Hikâyeler (Kırık Billûr’dan)*. Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları.